

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 6, 2021 | 24.06.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.6.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.81)

УДК 330.322.2:334.7(477.62)

*В. Я. Махінко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»
ORCID ID: 0000-0002-4015-9871*

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ У КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «МІСЬКЕ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА» М. МАРІУПОЛЬ

*V. Mahinko
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, "Priazovskiy State Technological University"*

ANALYSIS OF SOURCES OF FINANCING CAPITAL INVESTMENTS IN THE MUNICIPAL ENTERPRISE "CITY DEPARTMENT OF CAPITAL CONSTRUCTION" M. MARIUPOL

В умовах розвитку ринкової економіки інвестиційна діяльність у будівництві набуває важливого значення. Протягом останнього десятиліття розвиток економіки держави відбувався на фоні інвестиційних криз, що спостерігається і до сьогодні. У сукупності з машинобудуванням будівництво становить матеріальну основу інвестиційно-виробничої діяльності та забезпечує формування й розвиток виробничого потенціалу матеріальної сфери, його інфраструктури. Унаслідок функціонування будівельного комплексу реалізується інвестиційна політика держави, визначаються народногосподарські пропорції, масштаби й темпи розвитку окремих галузей, науково-технічного прогресу й ефективність інвестицій у всіх галузях економіки.

В умовах радикальних перетворень в економіці України відбулися процеси зміни активності інвестиційної діяльності інвесторів із виробничої у фінансову сферу. Для створення механізмів інвестиційної діяльності в будівництві державі необхідно створити відповідні стимули залучення інвестицій.

In the conditions of market economy development, investment activity in construction becomes important. Over the last decade, the development of the state's economy has taken place against the background of investment crises, which is still observed today. In conjunction with mechanical engineering, construction is the material basis of investment and production activities and ensures the formation and development of production potential of the material sphere, its infrastructure. As a result of the functioning of the construction industry, the investment policy of the state is implemented, the economic proportions, the scale and pace of development of individual industries, scientific and technological progress and the efficiency of investment in all sectors of the economy are determined.

In the conditions of radical transformations in the economy of Ukraine there were processes of change of activity of investment activity of investors from production to financial sphere. To create mechanisms for investment activities in construction, the state needs to create appropriate incentives to attract investment.

With a significant reduction in investment opportunities for budgets at all levels and enterprises and organizations caused by the crisis in the economy, the problems of financial capital investment for structural adjustment of the economy, conversion and modernization of production, introduction of new technologies come to the fore. A partial solution to this problem can be achieved through such sources as expanding the issue of shares and bonds, attracting foreign investment (including loans), using part of the proceeds from the privatization of property and depreciation for the full restoration of fixed assets of state enterprises.

The volume of capital investments (investments), in general and by their individual types, enterprises determine annually, based on the need for them and available sources of funding.

The composition of sources of financing directed to capital investments depends on the level of centralization of capital investments from investors, taking into account the form of ownership.

In cases when the investors of state capital investments are public authorities of all levels, the sources of financing of such capital investments are the funds of the respective budgets, extra-budgetary funds and borrowed funds. Budget funds for the financing of production facilities are allocated to enterprises in cases where these facilities are included in the target comprehensive program approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Ключові слова: капітальне будівництво; інвестиційна діяльність; джерела фінансування; капітальні вкладення; власні фінансові ресурси; залучені фінансові кошти.

Keywords: capital construction; investment activities; sources of financing; capital investments; own financial resources; attracted funds.

Постановка проблеми. Успішне функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта в сучасних умовах розвитку національної і світової економіки в значній мірі пов'язано з його інвестиційною діяльністю, здійснюваною у вигляді капітальних вкладень. Однією з актуальних проблем здійснення капітальних вкладень підприємством є проблема організації їх фінансового забезпечення, від якого залежить не тільки фінансова спроможність конкретних інвестиційних проєктів, а й ефективність використання авансованого капіталу, фінансова стійкість, рівень фінансових ризиків і результативність діяльності підприємства.

Організація ефективного процесу фінансового забезпечення капітальних вкладень грає важливу роль в досягненні високої результативності інвестиційної діяльності та сталого розвитку підприємства будь-якої галузі, а тим більше галузі комунальних підприємств.

Економічна значимість питань з формування джерел фінансування капітальних вкладень у комунальне підприємство і обумовлює актуальність теми статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих аспектів обліку, звітності та контролю капітальних вкладень і джерел фінансування комунальних підприємств присвячено праці Петленко Ю.В. і Рожко О.Д. [1], Рогожина П.С. і Гойко А.Ф. [2], Чистова С.М. [3]. Напрями реформування і розвитку управління житлово-комунальним господарством України розглядалися в працях таких вчених, як Поважного О.С. [4], Герасимчука З.В. і Хвищуна Н.В. [5], Смереки С.Б. [6]. Проблемні питання формування фінансового забезпечення комунальних суб'єктів господарювання висвітлено в працях Чиж В. [7], Забаштанського М.М. [8], Чистова С. М. [3] та інших.

При всій суттєвості вкладу вчених в рішення даної проблеми необхідно визнати, що дослідження джерел фінансування капітальних вкладень представлені в узагальненому вигляді та недостатньо уваги приділяється вивченню саме здійснення державного регулювання інвестиційної діяльності в комунальному будівництві.

Мета цієї роботи полягає у аналізі джерел формування та стану фінансових ресурсів Комунального підприємства «Міське управління капітального будівництва».

Виклад основного матеріалу. Комунальне підприємство «Міське управління капітального будівництва» (далі по тексту – Підприємство), створено і діє відповідно до Господарського кодексу України [12], Цивільного кодексу України [13] та інших законодавчих актів [10, 11, 14].

Підприємство є комунальною власністю територіальної громади м. Маріуполя, від імені та в інтересах якої права суб'єкта комунальної власності здійснює Маріупольська міська рада [15].

Підприємство є правозаступником державного підприємства «Управління капітального будівництва Маріупольського міськвиконкому».

Метою діяльності Підприємства є організація будівництва, реконструкції та ремонту об'єктів комунального господарства і соціально-культурного призначення, житлових будинків, а також доріг місцевого значення за рахунок бюджетних коштів та юридичних осіб незалежно від форм власності та громадян.

Відносно залучених інвестицій та придбаних за їх рахунок матеріальних цінностей Підприємство має право здійснювати розпорядження у відповідності з їх цільовим призначенням.

Проаналізуємо джерела формування фінансових ресурсів Підприємства за 2019 - 2020 роки.

Для аналізу джерел формування фінансових ресурсів Підприємства скористаємося основними джерелами інформації – бухгалтерським балансом (ф. 1) і звітом про фінансові результати (ф. 2) [15].

У таблиці 1 представлений аналіз фінансових ресурсів Підприємства [15].

Таблиця 1.
Аналіз фінансових ресурсів Підприємства за 2019 – 2020 роки

Статті джерел засобів	2019 рік		2020 рік		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Зареєстрований капітал	154,5	0,07	154,5	0,04	-	-
Додатковий капітал	210643,0	99,86	424126,4	99,7	213483,4	101,35
Нерозподілений прибуток (збитки)	(790,6)	(0,37)	(262,9)	(0,06)	(-527,7)	(-66,75)
Разом власного капіталу	210006,9	99,57	424018,0	99,66	214011,1	101,9
Кредиторська заборгованість:						
за товари, роботи, послуги	4,4	0,002	0,3	-	-4,1	-93,2
з бюджетом	351,6	0,17	606,7	0,14	255,1	72,55
за страхування	24,8	0,01	39,1	0,009	14,3	57,66
по оплаті праці	94,7	0,04	156,4	0,037	61,7	65,15
Доходи майбутніх періодів	-	-	194,7	0,45	194,7	100
Інше	440,5	0,20	455,4	0,10	14,9	3,38
Разом притягнений капітал	916,0	0,43	1452,6	0,34	536,6	58,6
Баланс	210922,9	100	425470,6	100	214547,7	101,72

З таблиці 1 видно, що фінансові ресурси Підприємства в 2020 році порівняно з 2019 роком значно збільшилися на суму 214547,7 тис. грн. або на 101,72 %. З них власний капітал збільшився на 214011,1 тис. грн., а притягнений капітал збільшився на 536,6 тис. грн.

Аналізуючи структуру фінансових ресурсів в 2019 році можна сказати, що власні джерела склали 99,57%, а притягнені усього 0,43%.

Притягнений капітал – це поточна кредиторська заборгованість, що становить в сумі 916,0 тис. грн. В 2020 році структура джерел фінансування залишилася практично на тому ж рівні, тобто власний капітал склав 99,66%, а позиковий капітал склав усього 0,34%.

Така ситуація говорить про фінансову незалежність підприємства від притягнених коштів, тобто фінансової стабільності.

Далі проаналізуємо активи підприємства КП «Міське управління капітального будівництва» [15] в таблиці 2.

Таблиця 2.
Аналіз складу і структури активів підприємства за 2019 - 2020 роки

Склад засобів	2019 рік		2020 рік		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Незавершені капітальні інвестиції	202889,2	96,2	413949,8	97,3	211060,8	104,02
Основні засоби	31,3	0,01	702,1	0,16	670,8	2143,1
Первинна вартість ОЗ	542,0	-	1445,7	-	-	-
Знос	(510,7)	-	(743,6)	-	-	-
Запаси	4921,9	2,33	4957,4	1,16	35,5	0,72
Дебіторська заборгованість за роботи, послуги	0,1	-	0,1	-	-	-
Інша дебіторська заборгованість	2236,1	1,06	4840,2	1,14	2604,1	116,4
Гроші	767,1	0,36	1057,9	0,25	290,8	37,9
Витрати майбутніх періодів	10,2	0,005	14,7	0,003	4,5	44,1
Інші оборотні активи	67,0	0,03	148,4	0,03	81,4	121,5
Баланс	210922,9	100	425470,6	100	214547,7	101,72

З таблиці видно, що активи Підприємства збільшилися з 2019 року по 2020 рік на 214547,7 тис. грн. або на 101,72%, тобто в два рази.

Проаналізувавши структуру активів в 2019 році, ми бачимо, що найбільшу питому вагу склали незавершені капітальні інвестиції – 96,2%, запаси – 2,33% і інша дебіторська заборгованість – 1,06%. Звертає на себе увагу залишкова вартість основних засобів – 31,3 тис. грн. (0,01%). Таблиця показала, що основні засоби мають велику суму зносу – з 542,6 тис. грн. первинної вартості, знос склав 510,7 тис. грн.

Ситуація дещо змінилася в 2020 році. Залишкова вартість складає 0,16% або 702,1 тис. грн., сума основних коштів збільшилася за рік на 2143,1%, і все одно знос їх складає 50%.

Структура активів зберігається в 2020 році та ж, що і в 2019 році: доля незавершених капітальних інвестицій виросла в два рази і склала 413949,8 тис. грн., тобто збільшилася на 211060,8 тис. грн.

Слід зробити висновок, що необоротні активи складають 96,21% і 97,46% у складі активів підприємства. Велика частка необоротних активів говорить про зниження ліквідності підприємства, тобто про погіршення фінансового стану підприємства.

Проте, відмітимо, що у складі необоротних активів в основному знаходяться незавершені капітальні інвестиції в 2019 і 2020 років: 96,2 % і 97,3% відповідно.

З аналізу оборотно-сальдових відомостей по рахунку 15 [15] за 2019 і 2020 роки видно, що Підприємство веде велику роботу по капітальному будівництву, є великий перелік об'єктів, в основному це роботи по будівництву, реконструкції житлових будинків, районних центрів соціальних служб, будівництво газопроводів, будівництво центрів безпеки громадян в с. Талаківка, будівництво багатоквартирних будинків, ремонт водоводів у Приморському районі міста, газифікація житлових будинків і таке інше.

У 2019 році відкриті об'єкти на 91171,8 тис. грн., закінчені об'єкти на суму 35046,3 тис. грн. і на початок 2020 року незавершені капітальні інвестиції склали суму в 202889,2 тис. грн.

У 2020 році капітальні інвестиції склали 238954,6 тис. грн., а на кінець року склали 27894,0 тис. грн. Залишок капітальних інвестицій на 01.01.2021 року склав 413949,8 тис. грн. Це говорить про те, що підприємство виконує свої договірні зобов'язання та практично не має довгобудів. Підприємство не має дебіторської заборгованості за роботи і послуги.

Проаналізуємо використання бюджетних коштів, які поступають на КП МУКБ, як цільове фінансування за 2019 – 2020 роки.

Для цього використовуємо розшифровку рахунку 48 «Цільове фінансування» в оборотно-сальдовій відомості [15].

Таблиця 3.
Аналіз виконання бюджету КП МУКБ за 2019 – 2020 роки

Об'єкти будівництва	2019 г, тис.грн	2020 г, тис. грн.	відхилення	
			абс.	%
Цільове фінансування, усього в т.ч.:	97050,6	333814,6	236764,0	243,9
1. Виконоком Маріупольської міської Ради	3209,2	424,1	-2785,1	-86,8
2. Департамент розвитку ЖК і ММР	69938,8	318646,9	248708,1	355,6
3. ДКБ ДОНОДА	22511,4	-	-22511,4	-100
4. Фонд розвитку Маріуполя	1317,0	14739,6	13422,6	1019,2
5. ТОВ «Степ»	74,2	-	-74,2	-100
6. Техдопомога «Європейський союз»	-	4,1	4,1	100

З таблиці видно, що сума цільових надходжень в 2020 році збільшилася на 243,9% або на 246,7 млн грн. Найбільша сума фінансування поступила від Департаменту розвитку ЖК і ММР і 13,4 млн грн. від Фонду розвитку Маріуполя, що склало 1019,2%, а це значно більше, чим в 2019 році. Незначну суму цільового фінансування в 2020 році направили Техдопомога «Європейський союз», всього 4,1 тис. грн.

Підприємство освоїло усі суми цільового фінансування як у 2019 році, так і у 2020 році. Про це свідчить розшифровка рахунку 48 «Цільове фінансування» і, у балансі залишку по статті «Цільове фінансування» не значиться [15].

Наступним етапом аналізу буде аналіз структури цільового фінансування комунального Підприємства за 2019 – 2020 роки.

Таблиця 4.
Аналіз структури цільового фінансування комунального Підприємства за 2019 – 2020 роки

Об'єкти будівництва	2019 г, питома вага	2020 г, питома вага	відхилення, %
1. Виконоком Маріупольської міської ради	3,3	0,007	3,293
2. Департамент розвитку ЖК і ММР	72,1	95,4	23,3
3. ДКБ ДОНОДА	23,16	-	23,16
4. Фонд розвитку Маріуполя	1,36	4,4	3,04
5. ТОВ «Степ»	0,08	-	0,08
6. Техдопомога «Європейський союз»	-	0,001	0,001
ВСЬОГО цільового фінансування	100	100	

Аналіз показав, що в 2019 році найбільша питома вага займала кошти Департаменту розвитку ЖК і ММР – 72,1% в загальній сумі цільового фінансування і кошти ДКБ ДОНОДА – 23,16%.

Ситуація дещо змінилася в 2020 році. Департамент розвитку ЖК і ММР є основним джерелом цільового фінансування і складає 95,4% від усієї суми фінансування. Збільшив свою питому вагу в цільовому фінансуванні КП «Міське управління капітального будівництва» Фонд розвитку Маріуполя на 3,04%.

Висновки. Проведений аналіз джерел фінансування та стану капітальних вкладень КП «Міське управління капітального будівництва» показав збільшення фінансових ресурсів, переваження власних джерел над притягненими, освоєння усіх сум цільового фінансування як у 2019 році, так і у 2020 році. Таке становище говорить про фінансову незалежність Підприємства від притягнених коштів, тобто фінансову стабільність, ліквідність та стійкість до ризиків.

Перспективи подальших досліджень. Підвищення ефективності функціонування комунального підприємства «Міське управління капітального будівництва» повинні бути пов'язані з пошуком напрямків оптимізації організаційної структури, виробленням адекватного адміністративно-ринкового механізму управління в галузі, виділенням державних цільових коштів та розробленням цільових державних та регіональних програм для проведення модернізації комунальної інфраструктури з метою мінімізації операційних витрат і підвищення загальної ефективності їх функціонування.

Список використаних джерел.

1. Петленко Ю.В., Рожко О.Д. Місцеві фінанси. - К. :Кондор, 2019. - 282 с.
2. Рогожин П.С., Гойко А.Ф. Економіка будівельних організацій. — К: Видавничий дім "Скарби", 2018. — 448 с.

3. Чистов С.М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // studentam.kiev.ua/content/view/636/76/
4. Поважний О.С. Наукові засади реформування і розвитку житловокомунального господарства: Монографія/ О.С. Поважний, В.В.Дорофійенко, І.М.Осипенко та ін. – Черкаси: Брама-України, ЧДТУ, 2017. - 331 с.
5. Герасимчук З.В., Хвищун Н.В. Формування недержавного сектора житловокомунального господарства в регіоні: Монографія. – Луцьк: Надтир'я, 2017.- 224 с
6. Смерека С.Б. Особливості антикризового управління в житлово-комунальному господарстві // Актуальні проблеми економіки. - № 1 (91). - 2016. - С.92-97.
7. Чиж В. Формування економічно обґрунтованих тарифів на житловокомунальні послуги// Економіст. – 2017.- №8. – С.49-51.
8. Забаштанський М.М. Концептуальні підходи до формування політики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання комунальної сфери// Актуальні проблеми економіки. - № 1(103).- 2018.- С.103-108.
9. Постанова КМ Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва від 27.12.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-%D0%BF#Text>
10. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ligazakon.ua
11. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву від 16.09.2018 р. № 509-УІ // Відомості Верховної Ради України. — 2018. — № 48. — 358 с.
12. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІУ із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ligazakon.ua
13. Цивільного кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ligazakon.ua
14. Законодавчі акти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ligazakon.ua
15. Комунальне підприємство "Міське управління капітального будівництва" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mariupolrada.gov.ua/department/komunalne-pidприємство-miske-upravlinnja-kapitalnogo-budivnictva>

References.

1. Petlenko, Yu.V. and Rozhko, O.D. (2019), *Mistsevi finansy* [Local finances], Kondor, Kyiv, Ukraine, P. 282.
2. Rohozhyn, P.S. and Hoiko, A.F. (2018), *Ekonomika budivelnikh orhanizatsii* [Economics of construction companies], Vydavnychiy dim "Skarby", Kyiv, Ukraine, P. 448.
3. Chystov, S.M. Nykyforov, A.Ye. and Kutsenko, T.F. *Derzhavne rehulivannia ekonomiky: navch. posib.* [State regulation of the economy: textbook], available at: studentam.kiev.ua/content/view/636/76/
4. Povazhnyi, O.S. Dorofiienko, V.V. Osypenko, I.M. and others (2017), *Naukovi zasady reformuvannia i rozvytku zhytlovokomunalnoho hospodarstva: Monohrafiia* [Scientific principles of reforming and development of housing and communal services: Monograph], Brahma-Ukrainy, ChDTU, Cherkasy, Ukraine, P. 331.
5. Herasymchuk, Z.V. and Khvyshchun, N.V. (2017), *Formuvannia nederzhavnoho sektora zhytlovokomunalnoho hospodarstva v rehioni: Monohrafiia* [Formation of the private sector of housing and communal services in the region: Monograph], Nadstyyra, Lutsk, Ukraine, P. 224.
6. Smereka, S.B. (2016), "Features of anti-crisis management in housing and communal services", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 1 (91), pp. 92-97.
7. Chyzh, V. (2017), "Formation of economically justified tariffs for housing and communal services", *Ekonomist*, vol. 8, pp.49-51.
8. Zabashtskyi, M.M. (2018), "Conceptual approaches to the formation of the policy of financial support of economic entities", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 1(103), pp.103-108.
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2001), Resolution of the Cabinet of Ministers on approval of the Procedure for state financing of capital construction dated 27.12.2001, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-%D0%BF#Text>
10. Law of Ukraine On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets as amended, available at: ligazakon.ua
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Construction Assistance", *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 48, P.358.
12. Economic Code of Ukraine of 16.01.2003 № 436-IU with changes and additions, available at: ligazakon.ua
13. Civil Code of Ukraine, available at: ligazakon.ua
14. Legislative acts of Ukraine, available at: ligazakon.ua
15. Communal enterprise "City management of capital construction", available at: <https://mariupolrada.gov.ua/department/komunalne-pidприємство-miske-upravlinnja-kapitalnogo-budivnictva>